LEADER – CLLD
u tekućem programskom razdoblju

Terme Tuhelj, 17.09.2024.

…Što je LEADER…?

- Reformom strukturnih fondova 1987. – uveden je koncept „Inicijativa zajednice” koji je omogućio osiguranje mjere od posebnog interesa za Europsku Zajednicu – i za incijativu LEADER
- provedbom reforme Zajedničke poljoprivredne politike, Europska Komisija je **1991**., pokrenula **program LEADER** (*Liaison Entre Actions de Developmente de l'Economie Rural)* → Veze između aktivnosti za razvoj ruralne ekonomije
- provode ga **isključivo multisektorske lokalne akcijske grupe - LAG-ovi**

→ metoda **integriranog teritorijalnog lokalnog razvoja**

→ koristi se za uključivanje lokalnih aktera u osmišljavanje i provedbu lokalnih razvojnih strategija (LRS), donošenje odluka i raspodjelu resursa za razvoj njihovih ruralnih područja

→ implementacijska je obveza svih zemalja članica u okviru provedbe ZPP-a

→ **sufinanciran iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj**

…a što je CLLD odn. LEADER/CLLD…?

- To je LEDAER program/metoda čije financiranje se u programskom razdoblju 2014.-2020. proširilo na financiranje iz drugih EU fondova **pod širim nazivom CLLD – lokalni razvoj vođen zajednicom** (eng. ***Community-Led Local Development)***
- ***Bolje integriran pristup i diverzificirani izvori financiranja*** **-** LAG-ovi u ruralnim područjima također **imaju pristup sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Europskog fonda za ribarstvo.**

EK ga opisuje kao

→ jedinstvenu metodologiju CLLD-a za ESI fondove:

- koja je usredotočena na određena podregionalna područja;
- koju vodi zajednica, lokalne akcijske grupe sastavljene od predstavnika lokalnih javnih i privatnih društveno-ekonomskih interesa;
- koja se provodi se kroz integrirane i višesektorske strategije lokalnog razvoja, osmišljene uzimajući u obzir lokalne potrebe i potencijale; i
- uključuje inovativne značajke u lokalnom kontekstu, umrežavanje i, gdje je prikladno, suradnju.

Ova jedinstvena metodologija omogućuje **ujednačeno, povezano i integrirano** korištenje fondova za izradu i provedbu lokalnih razvojnih strategija. **U okviru provedbe ESIF, radi kontinuiteta praćenja, ostao je u uporabi i naziv LEADER odnosno LEADER/CLLD.**

LEADER-CLLD pristup/metoda

Lokalna javno-privatna partnerstva, F/LAG-ovi

Inovativnost

Temeljeno na značajkama područja

Integrirane i multisektorske aktivnosti

Umrežavanje

Suradnja

LEADER/CLLD

7 osnovnih načela

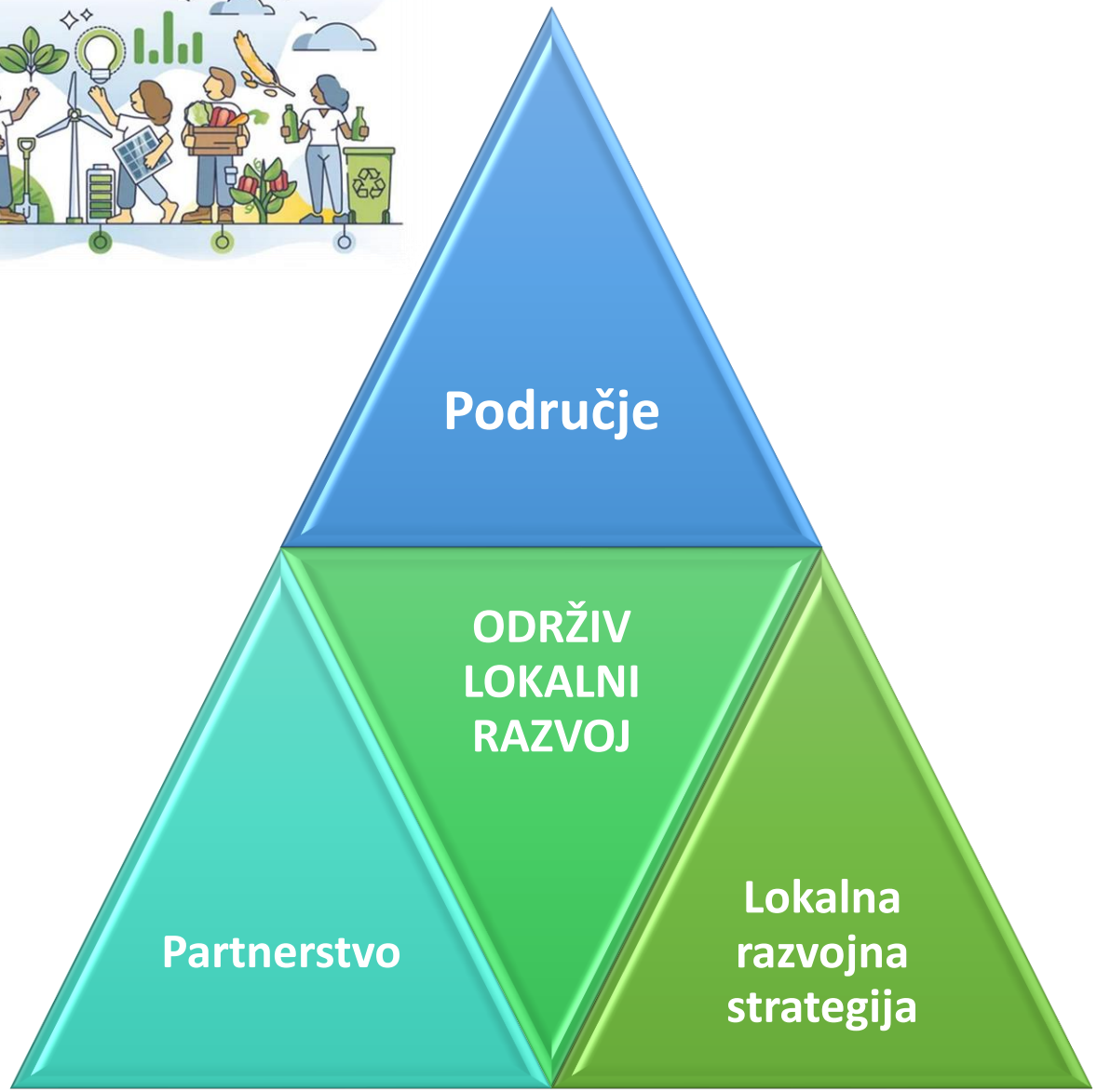
Izrada i provedba strategija odozdo prema gore

Tri su osnovna i međusobno povezana elementa koji se smatraju **temeljnim za lokalni razvoj zajednice**:

- ✓teritorij,
- ✓partnerstvo i
- ✓strategije lokalnog razvoja.

Zajedno, poznati su kao **"trijada" lokalnog održivog razvoja**

7 načela LEADER/ CLLD pristupa

Svaka država članica po pitanju lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice **mora primjenjivati 7 načela LEADER-a, kako je propisano Člankom 31. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/1060 tzv. CPR**, odnosno osigurati:

- da ga vode lokalne akcijske skupine sastavljene od predstavnika javnih i privatnih lokalnih društveno-ekonomskih interesa, u kojima niti jedna interesna skupina ne kontrolira donošenje odluka;
- da se provodi putem integriranih strategija lokalnog razvoja koje podržavaju umrežavanje, inovativne značajke u lokalnom kontekstu i
- prema potrebi, omogućuje suradnja s drugim dionicima teritorijalnog razvoja.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:32021R1060

- Jačanje identiteta i pripadnosti
- Osnaživanje stanovnika
- Pružanje organizacijskog okvira
- Poticanje poduzetništva
- Omogućavanje uključive i balansirane interakcije
- Izgradnja vizije i zajedničke strategije
- Podjela odgovornosti

7 STRATEŠKIH NAČELA

7 OPERATIVNIH NAČELA

- ✓ Pristup prema značajkama područja
- ✓ Pristup „odozdo prema gore”
- ✓ Lokalno partnerstvo
- ✓ Multisektorski pristup
- ✓ Inovativnost
- ✓ Suradnja
- ✓ Umrežavanje

- Mikro-regionalna razina
- Vrednovanje lokalnih znanja i vještina
- Financiranje s niskim pragom i usmjereno na potražnju
- Nezavisno lokalno partnerstvo
- Traženje veza i sinergija
- Povjerenje u inovacije
- Europska dimenzija

7 POKRETAČA USPJEHA

zamah dobiven primjenom određenih strateških i operativnih načela preveden u 7 pokretača uspjeha koji proizvode lokalnu dodanu vrijednost, obogaćuju društveni kapital i šire se na druga područja politika

Poboljšani rezultati i učinak te **lokalno upravljanje**

Socijalni (društveni) kapital – identitet, različitost,dijalog, demokracija…

Jačanje ugleda i širenje primjene LEADER-CLLD metode participativnog razvoja na svim razinama (UCLLD, ITU/ITI instrumenti, Regionalni, Nacionalni ….)

Kako smo radili…..

Provedbeni okvir LEADER/CLLD-a u RH 2014.-20. (22.) (PRR - OPPR)

LAG-ovi u PRR RH (54)

- LAG-ovi **copy-paste nacionalni PRR** / ToP; natječaji i **uvjeti koje je APPRRR propisao/aktivirao**
- LAG-ovi **nisu mogli podržati multisektorske partnerske projekte;** max + 20% nacionalnom intenzitetu
- LAG-ovi uključuju **lokalne dionike prema njihovoj zakonskoj registraciji** / zakonu (primjer: OCD lokalnih poljoprivrednika pripadaju civilnom sektoru, a ne gospodarskoj interesnoj skupini!)
- Izravni troškovi; **Paušalna stopa za neizravne troškove 15% troškova osoblja** LAG-ova; **paušalni iznos za male poljoprivrednike u LRS impl.** (nacionalno pravilo za TO 6.3.1 PRR-a)
- **Projekti suradnje nacionalni i međunarodni, dodijeljena aloakcija u ugovoru o provedbi LRS**
- **Upravljačko tijelo** - Uprava za PRR **u MP**
- **Operativno tijelo - Agencija** za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

FLAG-ovi u OP PR (14)

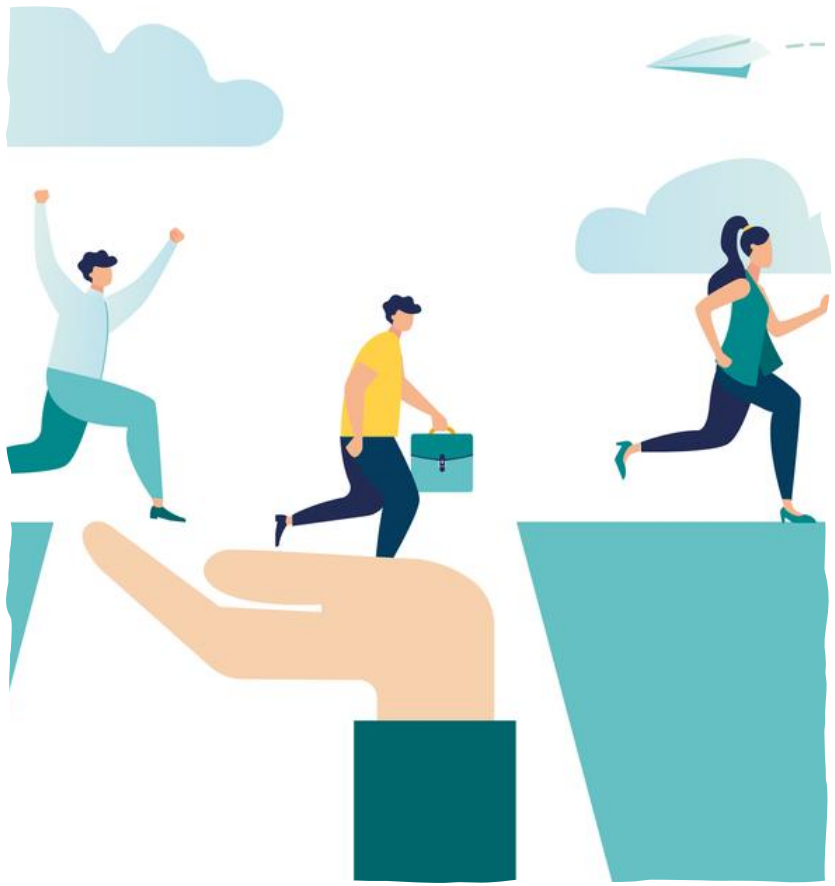
- ✓ FLAG-ovi stvaraju/provode intervencije LRSR-a prema svojim potrebama - **neovisno o nacionalnim mjerama**
- ✓ FLAG-ovi **podržavaju multi-sektorske partnerske projekte; do 100% intenziteta** (mogućena **dodana vrijednost** LEADER/CLLD-a)
- ✓ FLAG-ovi uključuju lokalne **dionike prema interesnim skupinama koje predstavljaju u partnerstvu** (primjer: OCD lokalnih ribara pripada ekonomskoj interesnoj skupini)
- ✓ FLAG-ovi imaju **samo izravne troškove i nemaju paušalne neizravne troškove,** ali to je **dopušteno** (do 15%) u **projektima provedbe LRSR-a uz zapošaljavanje ljudskih resursa;** paušalni troškovi nisu prihvatljivi u provedbi LRS-a
- ✓ **Nema projekata suradnje**
- ✓ **Upravljačko i operativno tijelo - Uprava za ribarstvo** u MP (APPRRR provodi tehničke analize za potrebe UR)

Kako ćemo dalje…
Okvir za primjenu metode LEADER/CLLD u RH 2021.(2023.)-2027.

- F/LAG-ovi (79) kreirali otvorene LRS/R **prema potrebama lokalnih stanovnika i značajkama područja** – neovisno o nacionalnim mjerama/intervencijama
- Mogu podržati **multisektorske partnerske projekte**
- Mogu podržati **integrirane projekte koji uključuju „soft" i „hard" aktivnosti** u kombinaciji
- Mogu **provoditi projekte suradnje** između F/LAG-ova na nacionalnoj i međunarodnoj razini
- **Mjerljivo doprinijeti dodanoj vrijednosti LEADER-CLLD-**a i pružiti pravu **potporu društvenim inovacijama** zasnovanim na definiranim potrebama i lokalnim resursima

Važno je odabirati pravi smjer za vas

Dodana vrijednost LEADER-CLLD-a u okviru tematskog cilja „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa”, koja se **očekuje od država članica** jest:

- ✓ povećati socijalni (društveni) kapital u lokalnim zajednicama
- ✓ poboljšati lokalno upravljanje
- ✓ provesti projekte s jedinstvenim vrijednostima u usporedbi sa standardnim mehanizmima isporuke u odnosu na nacionalnu razinu – poboljšati rezultate i učinak politike

Dodana vrijednost LEADER-CLLD pristupa je **važna politika**, a ne samo njegov **implicitni nusproizvod.**

Iz iskustva, znanja i vještina … u nove društvene inovacije – LEADER/CLLD 2021. (2023.)-2027.

LEADER
MREŽA HRVATSKE
LEADER NETWORK CROATIA